

Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) 26.–29.3.2026; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) kokoontuu 26.–29.3.2026 Kamerunin Yaoundéssa järjestettävän Maailman kauppajärjestö WTO:n ministerikokouksen yhteydessä 26.–29.3.2026. Suomea WTO-kokouksessa edustaa alivaltiosihteeri Jarno Syrjälä. Kokouksen aiheena ovat WTO:n 14. ministerikokous ja sen päätökset.

Maailman kauppajärjestö WTO:n 14. ministerikokous

Suomen kannoista WTO:n 14. ministerikokoukseen on toimitettu eduskunnalle erillinen E-kirje (E 11/2026 vp).

Suomen kantoja liittyen EU:n kauppapolitiikkaan on käsitelty mm. valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024), valtioneuvoston laatimassa kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024) ja Suomen avaintavoitteissa EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi (E 58/2023).

Suomi tavoittelee ennakoitavaa, läpinäkyvää ja sitoviin sopimuksiin pohjautuvaa sääntöpohjaista kansainvälistä kauppajärjestelmää, jossa Maailman kauppajärjestöllä ja sen sopimusjärjestelmällä on keskeinen rooli. Suomen keskeinen tavoite on välttää multilateraalisen ja sääntömääräisen kauppajärjestelmän muuttuminen multipolaariseksi, jossa yhteinen sääntöpohja menettää merkitystään johtaen liisääntyviin kaupallistaloudellisiin ja ulko- ja turvallisuuspoliittisiin jännitteisiin.

Suomi katsoo, että ministerikokouksen tulee luoda konkreettiset edellytykset WTO-reformin jatkotyölle. WTO:n uudistamisessa keskeisiä elementtejä ovat järjestön toiminnan ja päätöksenteon joustavoittaminen sekä WTO-jäsenten eritahtisen etenemisen mahdollistaminen kaupan vapauttamisessa ja sääntelyn kehittämisessä. WTO:n tulisi pystyä keskustelemaan nykyistä laajemmin valtion teollisuustukiin ja tasapuolisiin kilpailuedellytyksiin liittyvistä kysymyksistä sekä pidemmällä aikavälillä kehittämään niihin liittyvää sääntelyä. WTO-jäsenten kehitysmaastatuksen ja siihen liittyvien etuisuuksien tulisi pohjautua objektiiviseen kriteeristöön.

Suomen tavoitteena on WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen siten, että järjestelmän toimintakyky palautetaan tavalla, joka varmistaa WTO-jäsenmaiden oikeuksien ja velvollisuuksien tehokkaan toimeenpanon.

Suomi tavoittelee sähköistä kauppaa ja investointien helpottamista koskevan säännösten liittämistä WTO:n sääntöjärjestelmään. Sähköisten toimitusten osalta tavoitteena on tullivapauden vahvistaminen pysyvästi tai vähintään sen jatkaminen seuraavaan WTO-ministerikokoukseen saakka sekä sähköisen kaupan työhjelman jatkosta sopiminen.

Asialista:

Maailman kauppajärjestö WTO:n 14. ministerikokous

s. 4

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO****KPO-10 Hirvonen Pekka****11.3.2026**

Asia

Maailman kauppajärjestö WTO:n 14. ministerikokous (MC14)

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto; kauppaministerikokous Yaoundéssa 26–29.3.2026

Asiakirjat

Viite (U/E-tunnus)

E 11/2026 vp

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pekka Hirvonen, UM/KPO-10, pekka.hirvonen@gov.fi, puh. 0295 350 705

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa kokoontuu Kamerunin Yaoundéssa järjestettävän Maailman kauppajärjestö WTO:n ministerikokouksen yhteydessä 26.–29.3.2026.

Kokouksen ainoana aiheena ovat WTO:n 14. ministerikokous ja sen päätökset. Ulkoasiainneuvosto hyväksyy WTO-ministerikokousta koskevat neuvoston päätelmät ja päätöksen yhteisestä kannasta liittyen WTO:n ministerikokouksen tuloksiin.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kannoista WTO:n 14. ministerikokoukseen on toimitettu eduskunnalle erillinen E-kirje (E 11/2026 vp).

Suomen kantoja liittyen EU:n kauppapolitiikkaan on käsitelty mm. valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024), valtioneuvoston laatimassa kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024) ja Suomen avaintavoitteissa EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi (E 58/2023).

Suomi tavoittelee ennakoitavaa, läpinäkyvää ja sitoviin sopimuksiin pohjautuvaa sääntöpohjaista kansainvälistä kauppajärjestelmää, jossa Maailman kauppajärjestöllä ja sen sopimusjärjestelmällä on keskeinen rooli. Suomen keskeinen tavoite on välttää multilateraalisen ja sääntömääräisen kauppajärjestelmän muuttuminen multipolaariseksi, jossa yhteinen sääntöpohja menettää merkitystään johtaen lisääntyviin kaupallistaloudellisiin ja ulko- ja turvallisuuspoliittisiin jännitteisiin.

Suomi katsoo, että ministerikokouksen tulee luoda konkreettiset edellytykset WTO-reformin jatkotyölle. WTO:n uudistamisessa keskeisiä elementtejä ovat järjestön toiminnan ja päätöksenteon joustavoittaminen sekä WTO-jäsenten eritahtisen etenemisen mahdollistaminen kaupan vapauttamisessa ja sääntelyn kehittämisessä. WTO:n tulisi pystyä keskus-

telemaan nykyistä laajemmin valtion teollisuustukiin ja tasapuolisiin kilpailuedellytyksiin liittyvistä kysymyksistä sekä pidemmällä aikavälillä kehittämään niihin liittyvää sääntelyä. WTO-jäsenten kehityskaastatuksen ja siihen liittyvien etuisuuksien tulisi pohjautua objektiiviseen kriteeristöön.

Suomen tavoitteena on WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen siten, että järjestelmän toimintakyky palautetaan tavalla, joka varmistaa WTO-jäsenmaiden oikeuksien ja velvollisuuksien tehokkaan toimeenpanon.

Suomi tavoittelee sähköistä kauppaa ja investointien helpottamista koskevan säännösten liittämistä WTO:n sääntöjärjestelmään. Sähköisten toimitusten osalta tavoitteena on tullivapauden vahvistaminen pysyvästi tai vähintään sen jatkaminen seuraavaan WTO-ministerikokoukseen saakka sekä sähköisen kaupan työohjelman jatkosta sopiminen.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n kauppaministerit käsitelivät valmistautumista WTO:n 14. ministerikokoukseen epävirallisessa ulkoasiainneuvostossa 19.–20.2.2026.

Kauppaministerit jatkavat keskusteluaan ulkoasiainneuvostossa kokouspaikalla Yaoundéssa 26.–29.3.2026. Ulkoasiainneuvostossa hyväksytään kauppapoliittisessa komiteassa (Trade Policy Committee, TPC) valmisteltavina olevat neuvoston päätelmät EU:n kannoista WTO:n ministerikokoukseen sekä päätelmät EU:n yhteisestä kannasta WTO-ministerikokouksen tuloksiin.

Neuvoston päätelmiä ja yhteistä kantaa koskevat neuvottelut ovat kesken ja jatkuvat kauppapoliittisessa komiteassa (päällikkökokoonpano) 12.3.2026 ja coreperissa 13.3.2026.

4. TAUSTA

Maailman kauppajärjestö WTO:n 14. ministerikokous (Ministerial Conference 14, MC14) järjestetään Kamerunin Yaoundéssa 26.–29.3.2026. Järjestön uudistaminen on nousemassa kokouksen tärkeimmäksi aiheeksi. Afrikassa järjestettävässä kokouksessa myös kaupan ja kehitykseen liittyvien kysymysten odotetaan olevan esillä.

Kansainvälisen kauppapolitiikan nopeat käännteet, tullien korotukset ja epäkonventionaaliset kauppasopimukset ovat viimeisen vuoden aikana haastaneet WTO:ta uudella tavalla. WTO:n riitojenratkaisujärjestelmä on ollut kriisissä ja osin toimintakyvytön jo pidempään, mutta viime kuukausina myös koko WTO:n ympärille rakennetun sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän keskeiset peruseriaatteet ovat ajoittain näyttäneet joutuvan kyseenalaisiksi.

Muuttuneessa tilanteessa keskustelut WTO:n uudistamisesta päätettiin viime vuonna aloittaa uudelleen puhtaalta pöydältä. Viime syksyn mittaan Genevessä käydyissä keskusteluissa WTO-uudistuksen keskeisiksi aiheiksi hahmottuivat: 1) hallintokysymykset (erit. päätöksenteon tehokkuus), 2) oikeudenmukaisuus (ml. tasapuoliset kilpailuedellytykset /valtiontuet, kehityskysymykset, kehityskaastatus) ja 3) ”aikamme kysymykset” (mm. taloudellinen turvallisuus, arvoketjut, ilmastonmuutos, tekoäly). Jäsenkunnan näkemykset

näiden kysymysten tarkemmasta sisällöstä ja ratkaisuista ovat kuitenkin edelleen hajallaan.

Kamerunin ministerikokouksen tuloksiin kohdistuvat ennakko-odotukset ovat yleisesti vaatimattomia. Odotettavissa ei ole, että ministerikokouksessa tehtäisiin varsinaista reformia koskevia päätöksiä. Sen sijaan tavoitteena on hyväksyä WTO-uudistusta koskeville keskusteluille työohjelma välietappeineen siten, että keskustelut voisivat johtaa konkreettisten uudistusten hyväksymiseen seuraavassa, v. 2028 Saudi-Arabiassa järjestettävässä ministerikokouksessa.

Euroopan unioni tukee konkreettisen työohjelman hyväksymistä reformikeskusteluille Kamerunin ministerikokouksessa. Hallintokysymyksissä EU painottaa erityisesti joustavuuden lisäämistä WTO:n toiminnassa ja päätöksenteossa siten, että halukkaat jäsenet voisivat edetä kaupan vapauttamisessa ja sääntelyssä muita nopeammin. Oikeudenmukaisuuden osalta EU painottaa tasapuolisia kilpailuedellytyksiä/ valtion teollisuustukia koskevan keskustelun virallistamista sekä nykyistä maakohtaisempaa lähestymistapaa kehitysmaastutukseen (ml. statuksen tuomat joustot).

WTO:n uudistamisen ohella kokouksessa on esillä myös muita kysymyksiä. Näistä keskeisimpiä ovat:

Monenvälisen, eli koko jäsenkuntaa koskevan sähköisten toimitusten tullimoratorion jatkaminen. Moratorio on ollut voimassa vuodesta 1998, ja sitä on jatkettu jokaisessa ministerikokouksessa. Moratorion tavoitteena on ylläpitää tilannetta, jossa internetissä tapahtuvista sähköisistä toimituksista ei peritä tullimaksuja. Moratorio on WTO:n tärkein ja toistaiseksi lähes ainoa voimassa oleva digitaalista kauppaa koskeva sääntö, ja sen peruminen merkitsisi kaupan esteiden lisääntymistä. Suomelle ja suomalaisyrityksille moratorion jatkaminen on tärkeää sähköisiin toimituksiin perustuvan kaupan helpottamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on pysyvä tullittomuus tai vähintään moratorion määräaikainen jatkaminen. Moratorion kanssa samassa päätöksessä on perinteisesti jatkettu myös kehityskysymyksiin keskittyvää sähköisen kaupan työohjelmaa. Näin tulisi toimia nytkin, eli moratorion ja työohjelman tulee edetä yhdessä.

Useanvälisen sähköisen kaupan sopimuksen liittäminen WTO-sääntöjärjestelmään. Ryhmä WTO:n jäseniä sai 2024 valmiiksi useanvälisen sähköisen kaupan sopimuksen, joka luo ensimmäistä kertaa globaalin pohjan digitaalisen kaupankäynnin helpottamiselle. Sopimuksesta on tarkoitus tulla ns. liitteen 4 useanvälinen sopimus, eli se koskisi vain niitä WTO:n jäseniä, jotka ovat sen hyväksyneet. Jotta sopimus saadaan liitettyä virallisesti osaksi WTO:n sääntöjä, koko WTO:n jäsenistön tulee hyväksyä se. Tarvittavaa hyväksyntää ei ole vielä saatu kaikilta jäseniltä, ja siksi sopimuksen edut pyritään nyt saamaan väliaikaisesti voimaan sillä välin, kun neuvottelut WTO-sääntöihin liittämisestä jatkuvat. Ellei MC14 ei päättä sopimuksen liittämisestä WTO-sopimusjärjestelmään, sopimuksen tukijat aikovat antaa väliaikaista ratkaisua koskevan poliittisen julistuksen ministerikokouksen yhteydessä (sivutapahtumassa). Tämän jälkeen tukijamaissa aloitetaan sisäiset prosessit väliaikaISRatkaisun voimaan saattamiseksi. Sopimus tulee väliaikaisesti voimaan (tukijamaissa) 30 päivää sen jälkeen, kun 45. maa liittyy virallisesti sen tukijaksi.

Investointien helpottamista koskevan useanvälisen sopimuksen (Investment Facilitation for Development, IFD) liittäminen osaksi WTO-sopimusjärjestelmää. Sopimuksessa on vahva kehitysmaapainotus ja sen keskeisenä tavoitteena on auttaa houkuttelemaan paremmin kestävää kehitystä tukevia investointeja vähiten kehittyneisiin ja kehitysmaihin.

Sopimusta tukee valtaosa WTO:n jäsenkunnasta, mutta muutaman jäsenen vastustus on tähän saakka estänyt sopimuksen voimaantulon osana WTO-sopimusjärjestelmää. EU tukee sopimuksen liittämistä osaksi WTO-sopimusjärjestelmää.

Muissa merkittävissä kysymyksissä eteneminen on Kamerunin ministerikokouksessa epä-todennäköistä. Jokin kehitysmaita koskettava, esim. ruokaturvaan liittyvä pienempi päätös saattaa olla mahdollinen ottaen huomioon, että kokous järjestetään kehitysmaassa. Sen sijaan esim. maatalouteen ja kehitysmaiden nauttimaan, ns. erityis- ja erilliskohteluun (special and differential treatment, S&DT) liittyvät kysymykset ovat todennäköisesti ratkaistavissa ainoastaan osana suurempaa pakettia, jossa eri jäsenet tekevät kompromisseja saavuttaakseen omia neuvottelutavoitteitaan.

Riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen säilyy EU:n ja Suomen keskeisenä tavoitteena, mutta odottaa yleisemmän reformikeskustelun etenemistä. Kalastustukiin liittyvät neuvottelut eivät ole edenneet, eikä tuloksia ole odotettavissa. Päätös Uzbekistanin mahdollisesta WTO-jäsenyydestä riippuu jäsenyysneuvottelussa saavutettavasta edistyksestä.

Suomea WTO-kokouksessa edustaa alivaltiosihteeri Jarno Syrjälä.

